

якісне функціонування на засадах професіоналізму та порядності, що на нашу думку є безумовно позитивним фактором в неупередженості та справедливості.

Використані матеріали:

1. Горзов А. П., Устименко В.В. Актуальні питання кадрового забезпечення в органах прокуратури України. URL: shorturl.at/CDL58
2. Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури від 18. 12. 2017 . URL: https://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102
3. Пшонка А. В. Особливості визначення кадрових потреб та здійснення кадрового планування в органах прокуратури. URL: shorturl.at/exBDX
4. Петрова А. О. Правове підґрунтя забезпечення кадрової політики в органах прокуратури України. URL: http://lsej.org.ua/4_2015/51.pdf

Фляжнікова Ярослава Василівна

*аспірант кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури*

*Національного університету «Одеська юридична академія»
(м. Одеса, Україна)*

Науковий керівник: *кандидат юридичних наук,
професор кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету*

«Одеська юридична академія» Ю. Є. Полянський

ПРАВИЛА АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

ЯК ЦІННІСНИЙ ОРІЄНТИР СТУДЕНТА-ПРАВНИКА

Нові підходи організації освітнього процесу впливають на покращення рівня підготовки будь-якого фахівця, у тому числі й у галузі права. Водночас, слід констатувати, що, на жаль, у сучасних правових школах нормативні акти, які містять важливі етичні та правові корпоративні приписи не завжди в освітньому процесі вважаються основними, а при підготовці майбутніх фахівців, зокрема й адвокатів, увага етичним правилам приділяється не значна. Але, демократичні цінності суспільства потребують переосмислення та усвідомлення якісних показників правової свідомості та культури. Відтак, концептуальні ідеї розвитку правничої освіти потребують належного розвитку та удосконалення.

Етичні кодекси, зокрема й Правила адвокатської етики (далі – ПАЕ) – важливі та необхідні для концепції реформування правничої освіти. Сучасна юридична освіта має зайняти провідне місце у формуванні свідомого майбутнього адвоката із високоморальними якостями. Не випадково, надзвичайна важливість функціонального навантаження адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки [1].

Постійна змінюваність законодавства України як субстанційної держави – не його особливість, а загальна закономірність. У контексті плюралізму пріоритетів та ціннісних настанов, відсутності об'єднувальних морально-етичних ідей соціальної дійсності, етичні кодекси постають ефективними соціально-імперативними програмами нормативно-належного на національному й міжнародному рівнях [2, с. 68].

Загалом, професійна етика юриста як навчальна дисципліна дозволить ознайомити студента із моральними засадами діяльності щодо здійснення правового захисту людини чи держави, залежно від виду діяльності яку здійснюватимуть юристи-фахівці. Оскільки моральні норми наповнюють особу-фахівця в галузі права та його юридичну діяльність гуманістичним змістом, професійна етика юриста, розкриваючи й пропагуючи гуманні засади правовідносин, що встановлюються в різних сферах життя, позитивно вплине на

формування належної правосвідомості та забезпечить правильне правозастосування [3].

Вітчизняний науковець Т. Аболіна слушно зауважує, що «... етика переживає трансформаційні процеси, починаючи з другої половини ХХ ст. Так, відбуваються процеси появи й формування прикладної етики, основними елементами якої є нормативна, ситуативна та професійна етика. За такого підходу загальнолюдські моральні норми і принципи конкретизуються та набувають нового змісту. Вони враховують особливості життєдіяльності різних професійних груп людей, специфіку рольової поведінки на різних ситуаціях (ділові, службові, міжпрофесійні стосунки тощо). Прикладна етика не ізолюється від теоретичної, а формується на її основі» [4]. Безсумнівно, професійна етика сьогодні постала як окрема категорія у соціумі, яка слугує ефективним регулятором офіційно-ділових відносин.

Щодо особи, яка отримала допуск до права на зайняття адвокатською діяльністю, як необхідної умови сьогодення – є її відповідність високим професійним, моральним, психологічним та людським критеріям. У цьому зв'язку, на професійну інкультурацію студентів-правників, зокрема й адвокатів, показовою є позиція Ж. Алексеевої, яка сприяє їх становленню як фахівців та формує високі моральні якості до майбутньої професії: «Здобуття професії передбачає засвоєння необхідних професійних знань і навичок, адекватне відображення місця й ролі цієї професії в технічному й соціальному розподілі праці, засвоєння загальних засад професійної етики, неформальних правил конкретної організації та зразків професійної поведінки, оволодіння навичками професійної комунікації, а також ідентифікацію себе з певною професійною групою» [5, с. 49]. Безперечно, такий погляд заслуговує на увагу, оскільки є актуальним для сучасного правника.

Більше того, значення професійної етики в цілому не обмежується рамками тієї чи іншої професії, її специфіка має більш широке застосування. Дотримання вимог професійної етики нерідко виявляється найкращою формою втілення об'єктивно існуючих моральних норм у конкретному прояві.

Професійна етика узагальнює, систематизує, науково обґрунтовує принципи, норми та інші елементи моралі, доводить розумність і прогресивність одних та піддає науковій критиці інші, сприяє вихованню у людей правової свідомості, допомагає сформувати такі моральні принципи і норми, почуття, переконання, ідеали, звички і якості, які відповідають завданням їхньої поведінки, в тому числі й професійної.

Як переконує змістовний аналіз положень адвокатської етики в Україні, де нормативно закріплено її суть, виникає потреба подальшого обговорення та доопрацювання не тільки з боку науковців, а й осіб які їх вивчають. У всякому разі, особливості деонтологічних засад, які визнаються адвокатською світовою спільнотою як необхідний важіль підвищення ролі адвокатури у теперішньому суспільстві, морально-етичні засади професійної діяльності важливі не лише для адвоката, але й студента-правника.

Отже, ПАЕ – є ціннісним орієнтиром освітнього процесу при формуванні правової свідомості та культури студента-правника, зокрема й майбутнього адвоката, вивчення яких забезпечить їх якісну та належну підготовку в правничій школі. До того ж, ПАЕ як корпоративний нормативно-правовий акт мають безпосередній вплив на правову свідомість й культуру студента-правника та мають значення: загальне – для усіх майбутніх фахівців у галузі права; спеціальне – для тих, хто чітко визначився із професійним спрямуванням.

Тому, важливим та необхідним сьогодні постає питання щодо введення всіма правничими школами обов'язкової навчальної дисципліни «етики юриста», зокрема й адвоката при підготовці майбутнього фахівця у галузі права, яка б пропагувала гуманні засади правовідносин, що встановлюються в різних сферах життя, що позитивно вплине

на формування студентської правової свідомості та культури.

Використані матеріали:

1. Правила адвокатської етики: затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17> (дата звернення: 28.09.2019).

2. Чумак А. Л. Етичні кодекси в контексті соціокультурної динаміки: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.07 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2007. 176 с.

3. Гальонкіна Ю. С. Інкультурація та професійна етика юриста. Філософські та методологічні проблеми права. 2016. № 1. С. 184-192. URL: <http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/452/1/16.pdf> (дата звернення: 15.07.2019).

4. Аболіна Т. Г., Нападиста В. Г., Рихліцька О. Д. та ін. Прикладна етика. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2012 р. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/26043-61-profesyna-dyalnst-sotsologa-v-kontekst-aktualzatsprofesyno-etiki.html> (дата звернення: 17.08.2019).

5. Алексеева Ж. М. Образ юриста в сучасній європейській культурі: дис. канд. юрид. наук: 12.00.12 / Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2008. 169 с.

Шандула Олександр Олексійович
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адвокатури
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
адвокат
(м. Харків, Україна)

**НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ
ІНСТИТУТУ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ**

Відповідно статті 131-2 Конституції України для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Стаття 59 Конституції закріплює, що у випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно.

З огляду на вище наведене важливого значення набувають питання надання безоплатної правничої допомоги, яка сприяє найменш соціально захищеним фізичним особам розібратися в положеннях законодавства, реалізувати свої права та за необхідності захистити їх у правовідносинах з іншими громадянами фізичними особами, органами влади, органами місцевого самоврядування, судовими та правоохоронними органами.

Передусім для визначення основних напрямів подальшого вдосконалення інституту безоплатної правничої допомоги в Україні необхідним є розглянути проблеми, що стали перепорою у повному і належному застосуванню Закону України "Про безоплатну правову допомогу", після його прийняття у 2011 році.

Власний досвід автора з 2014 року у співробітництві з Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Луганській та Харківській областях та з Харківським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги та вивчення наукових робіт з цієї тематики надають можливість визначити такі недоліки у цій сфері діяльності.

Перша проблема – кадрове забезпечення.

Вона полягає у тому, що, по-перше, у конкурсах з підбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги, передусім беруть участь молоді (початківці) адвокати, які бачать у наданні безоплатної вторинної правової допомоги можливість збільшити коло клієнтів і мінімальний зарібок. В свою чергу, для досвідчених адвокатів така мотивація майже не представляє інтересу. З огляду на таку